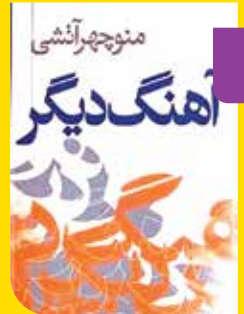
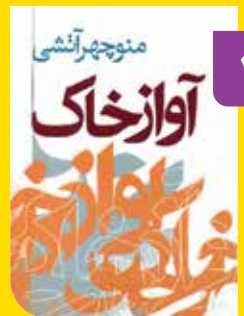

آهنگ دیگر

اولین مجموعه شعر آتشی است که سال ۱۳۳۹ منتشر شد و موجب شهرت آتشی شد. این مجموعه شامل شعرهای درخشانی چون «آهنگ دیگر»، «خنجرها، بوسه‌ها و پیمان‌ها»، «مرغ آتش»، «دشت انتظار»، «سیر حسرت»، «شکست» و... است که برگرفته از احساسات لطیف شاعر و بازتابی از دغدغه‌ها و اندیشه‌های او هستند. شعر بلند «خنجرها، بوسه‌ها و پیمان‌ها» یکی از شاهکارهای شعر تاریخ ادبیات فارسی است...

آواز خاک

«آواز خاک» دومین مجموعه شعر منوچهر آتشی، هشت سال پس از مجموعه نخستش منتشر شد، یعنی سال ۱۳۴۶. از شعرهای درخشان این کتاب «باغ‌های دیگر» است که آتشی را به همان نام «پلنگ دره دیزاشکن» می‌شناسند: در عمق پاک تنگه دیزاشکن / نجواران غارنشین پیر / از روزه مهیب هیولایی آهنین / دیوانه گشته‌اند / و کوه با تمام درختانش / بید و بلوط و بادام، امروز / یادآور ترنم سم و سنگ‌هاست...

اسب سفید وحشی

از بین کتاب‌هایی که گزینه‌ای از شعرهای آتشی را در خود جای داده‌اند، کتاب «اسب سفید وحشی» به انتخاب محمدعلی سپانلو از بهترین‌ها است. این کتاب شعرهای سال‌های ۳۹ تا ۸۴ را در خود دارد. سپانلو از ستایش‌گران شعر آتشی بود و عنوان کتاب که از شعر معروف «خنجرها، بوسه‌ها و پیمان‌ها» گرفته شده، نشان از اهمیت این شعر و شاعر دارد. سپانلو این شعر را شاهکار منوچهر آتشی می‌داند...

پلنگ دره‌ی عصیان

منوچهر آتشی ماندگارترین شاعر نیمایی است

سریا داودی حموله شاعر و منتقد

بازه‌های زمانی همپای راهیان شعر نو حرکت کرد. در بیشتر دوره‌های ادبی جزو حلقه‌های فعال ادبی بوده است. البته به‌جز دهه پنجاه که مدتی خاموشی گزیده بود. آثار مدرن را با مولفه‌های شعر نیمایی آغاز کرد. با شناختی که از ایده و اندیشه‌های مدرنیته پیدا کرد، به فرم نیمایی گروید. اما بعد از مدتی با عبور از شعر نیمایی به فرم سپید تمایل پیدا کرد، و در اواخر دهه هشتاد به مولفه‌های پست‌مدرن هم رغبت نشان داد.

خاستگاه اصلی شعر آتشی از جنوب آغاز شد. در آغاز در دبستگي اقليم و زادگاه، و در تب شدید بومی‌سرایي نخستین مجموعه یعنی «آهنگ دیگر» را در سال ۱۳۳۹ منتشر و از عناصر اقلیمی جنوب واژگان بومی استفاده کرد. و به‌واسطه زیست‌بوم بر ظرفیت‌های زبانی افزود. به‌واسطه گذشته‌سرایي و نوستالژی جغرافیا و فضای بوشهر و دشتستان را ترسیم کرد، و با همین ادراکات و احساسات ذهن و زبان‌ش را در جهت شعر ناب بنیان نهاد. هویت بومی در شعر آتشی برگرفته از حس‌های اقلیمی است. او با حضور عناصر و المان‌های بومی بر تنوع اقلیمی شعر جنوب افزود و در این وضعیت زیست‌بوم را در معنایی عمیق به تصویر کشید. با بهره‌مندی از پشتوانه فرهنگی، به کلمات و ترکیبات بومی، جامکانهای روستایی و محلی، حوادث و رخداد‌های اجتماعی و سیاسی و پرداخت به شخصیت‌ها و نوستالژی‌سرایي را به حد کمال رساند. بعد از مجموعه «آواز خاک» (۱۳۴۶) درخشیدن گرفت، و با «دیدار در فلق» (۱۳۴۸)، وارد فضایی تازه از اندیشه و فرم شعر شد و به ترتیب زمان مجموعه‌های «بر انتهای آغاز»، «وصف گل سوری»، «گندم و گیلاس»، «زیباتر از شکل قدیم جهان»، «چه تلخ است این سیب»، «خلیج و خزر»، «اتفاق آخر»، «حادثه در بامداد»، «ریشه‌های شب» را منتشر کرد و در حوزه معنا و فرم دچار تحول شد، و از طریق انسان‌مداری در محوریت اجتماعی پنجره‌هایی را باز کرد. در مجموعه «بازگشت به درون

سنگ» که بعد از مرگ شاعر در ۱۳۸۶ منتشر شد، مناظر ادبی سطح متغیری دارد. تجربه‌های زبانی و مولفه‌هایی از پست‌مدرنیسم در لابه‌لای سطرها مشهود است. هم‌چنان که به لحاظ درون‌مایه، نشانه‌هایی از جغرافیای فرهنگی را به‌واسطه حرکات موسیقایی به تصویر کشید. به‌خصوص در زمینه تاریخ و مسائل اجتماعی ابعاد بسیاری را در برمی‌گیرد.

شعر آتشی در جهت عصیان و اعتراض انسان جنوبی است. در این جهت آثارش بار فرهنگی اجتماعی دارند. او بیشتر عناصر و نمادهای پیرامون را بازآفرینی کرده است. در ابتدا با توجه به زیبایی‌های طبیعت پیرامون ذهن و زبان‌ش را پایه گذاشت. شعرهای بلند «اسب سفید وحشی»، «عبدوی جط»، «میرمنا» سرشار از عصیان و طغیان است. البته بعد از دهه شصت از شعر اقلیمی و بازنمایی عناصر بومی جدا شد، و عنان کلمات را به دست فرم داد، که در این برهه آثارش در محوریت سمبولیسم اجتماعی باز نمود بارز دارند:

ما در کجای گرم تماشا / از مرز سبز دور افتادیم / که ناگاه خویش را / در پای برج تاریک / در پرتو گزننده خون یافتیم؟
یا:

حالا به من بگوید / کجای دریاها جنگ است / که رودخانه‌ها باز / با آستین پر از سنگ می‌روند؟

در این «پلنگ دره دیزاشکن» آن‌طور که در شعرش آن را توصیف کرده (که می‌نوازد بر چنگ تارنگی پشم / به چابکی سرانگشت چنگی ماهر / پلنگ دره دیزاشکن / گراز دجله تلجِه / غزال پهنه دشتستان) بُن‌مایه‌های اشعارش را بر اساس تیم اقلیم جنوب بنیان نهاد. و به صورت آگاهانه از عناصر بومی، و المان‌ها و نمادهای زیست‌بوم بهره برد و با پرداخت به طبیعت و اقلیم، مسائل تاریخی و اسطوره‌ای به ابعاد زیبایی‌شناسی شعرها افزود. به‌واسطه درآمیختگی ذهن و زبان با جهان هستی سویی‌های دیگری از ساختار شعری رقم خورد.

در آغاز شاعری با بهره‌گیری از بوم‌گرایی ذهنیتش را پایه گذاشت، و